1e Jaargang. No. 14 Zaterdag 18 Januari 1908

DE TRIBUNE

Redactieadres: D. J. WIJNKOOP, N. Prinsengracht 10 Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres: J. C. CETON, Wijttenbachstraat 13 Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

Onder Redactie van:
J. C. CETON, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

Advertentiën.
Per regel . . . . . 10 cent
Bij abonnement speciaal tarief.

INHOUD: De Kiesrecht-Demonstratie in Pruisen. — Diavolo! — Organisatie der proletarische Jeugd. — Het Vrije Woord in Indië — De verkorte Arbeidsdag en de Fransche „Demokratie". — De Hongaarsche Vakbeweging. — Op den Uitkijk. — Van over de Grenzen. — Uit de Vakbeweging: Inzake de Bestuurdersbonden. — Ontvangen Boeken. — Ingezonden.

De Kiesrecht-demonstratie in Pruisen.

In een der Berlijnsche brieven wezen wij er op, hoe gunstig de omstandigheden voor de Pruisische kiesrechtbeweging waren: voor de groote massa een pakkende leuze, die voor hen de opheffing van de ergste onderdrukking beteekent; voor het klassebewuste proletariaat de klassenstrijd zelf, daar het algemeen kiesrecht voor Pruisen de omverwerping der jonkerheerschappij, het begin van de omverwerping van het kapitalisme beteekent, en daarom ook slechts als resultaat van een langen zwaren klassenstrijd bereikt kan worden. Daarbij de nood en de ellende van de crisis, die altijd in de geschiedenis aan massa-bewegingen die resoluutheid gaf, die ze tot revolutionnaire maakte. De geschiedenis van de laatste dagen heeft getoond, dat inderdaad de kiesrechtbeweging tot een massale volksbeweging is geworden en steeds meer het karakter van een revolutionnaire beweging gaat aannemen.

Vrijdag zou in 't Pruisische parlement het kiesrechtvoorstel in behandeling komen, dat de vrijzinnige partijen, eigenlijk tegen hun eigen zin, doen moesten om hun laatste beetje politiek fatsoen te bewaren. Maanden te voren hadden echter de liberale politici zelf steeds herhaald: wij moeten aan het blok met de conservatieven vasthouden, en willen deze van A. K. niets weten dan....doen we nog niets. De strijd om het kiesrecht gaat ook niet tusschen liberalen en conservatieven, maar tusschen het volk en de conservatieve jonkerregeering. Daarom waren Donderdagavond kiesrechtvergaderingen belegd en de Berlijnsche arbeiders verschenen er in tot nog toe ongekende massa's; slechts een klein deel kon in de vergaderingen en de overigen trokken in optochten door de buitenwijken van de stad, terwijl het indringen in het centrum door sterke politiecordons verhinderd werd. Den volgenden dag demonstreerden eenige duizenden 's middags voor 't parlementsgebouw, toen de landdag leden, de ministers en Bülow daar voor de zitting kwamen, en eerst toen de onvoorbereide politie groote versterkingen gekregen had, kon zij de demonstranten wegdringen.

Bülows verklaring bij het kiesrechtvoorstel was minder tot de liberale vragers als wel tot de eischende volksmassa gericht. In scherpe afgemeten kommandotoon, waarin de Pruisische adelijke regeerders gewend zijn tegen hun onderdanen te spreken, verklaarde hij, dat de regeering beslist weigerde, algemeen kiesrecht en geheime stemming voor Pruisen in te voeren. Geen doekjes er om, geen mooie praatjes er bij, om aan den onwil een zachten vorm of schijn te geven, neen, rechtuit en brutaal, een botte weigering; de conservatieve meerderheid jubelde hem bravo's toe en verwierp het voorstel der liberalen. Een oorlogsverklaring noemde de Vorwärts dit antwoord der regeering op de volksdemonstratie van den vorigen avond. Maar iets anders hebben onder ons wel zeer weinigen verwacht. De jonkers weten zoo goed als wij, dat het om hun macht gaat, en voor zoo'n kleinigheid van een avond vol protestvergaderingen en optochten gaan ze natuurlijk niet op de loop.

Het antwoord van het proletariaat kwam Zondag. Ter bespreking van de regeeringsverklaring waren vergaderingen belegd, maar het hoofdgewicht lag in de straatdemonstraties. Van alle kanten stroomden de arbeidersmassa's bijeen; geweldige optochten vormden zich vanzelf uit de samenvloeiende menschenstroomen, socialistische liederen en kiesrechtroepen klonken machtig uit de massa's op. Zooveel mogelijk trachtten deze in 't midden van de stad het keizerlijk slot te naderen en daar te demonstreeren, maar zware muren van politie-manschappen versperden overal den weg en trachtten de dicht opgedrongen massa's terug te dringen. Op verschillende plaatsen hakte de politie er op in: zooals gewoonlijk bij zulke volksbewegingen, was dit in 't geheel niet noodig, daar het doel vreedzame demonstratie was, en waar men niet door kon, keerde de stoet om en zocht een anderen weg; het was altijd de zenuwachtigheid van politieofficieren, die tot zulke bloedige tooneelen voerde; en eveneens als gewoonlijk, probeerde de politie naderhand door verzonnen berichten over aangevallen en gekwetste politielui de schuld van zich af te wentelen. Waar ver van de politiekordons de massa's door de straten trokken, zorgden zij er voor, dat het rijtuigen tramverkeer geen last ondervond; dat stokte natuurlijk alleen waar de politie de „orde" handhaafde; bij ziekenhuizen verstomde het gezang en trok men zwijgend voorbij. Zulke staaltjes van den geest der demonstranten vinden wij vanzelfsprekend, maar tegenover het geschimp van de reactionaire pers over de onduldbare ordeverstoringen door het janhagel is het goed, zulke feiten te vermelden.

Dat de heerschende klassen deze demonstraties niet prettig vinden, toonen zij o.a. daardoor, dat zij ze trachten te verkleinen. Een paar honderd man noemde een jonkerblad de vele duizenden, die op Vrijdagmiddag voor het parlement stonden. Twaalfduizend noemde de Pruissische minister Moltke Maandag 't aantal personen, die Zondag door de straten trokken; in werkelijkheid zijn het zeker honderdduizend geweest. Sedert het revolutiejaar 1848 heeft Berlijn een dergelijke, tegen de heerschende klasse gerichte volksbeweging niet gezien. Het gewicht van dezen 12e Jan. is daarom zoo groot, omdat de beweging tegen een politiebevel inging. Na de Vrijdagdemonstratie liet de politie-president bekend maken, dat straatdemonstraties ongeoorloofd zijn, en dat ze met alle nadruk verhinderd zullen worden. Op dit verbod antwoordden de arbeiders met de reuzendemonstratie van Zondag, en toen bleek, dat de politie geen poging zelfs kon doen, om de demonstraties zelf te verhinderen en zich er toe moest bepalen, sommige deelen der stad voor haar af te sluiten. Daarom kon de Vorwärts met recht schrijven: „het proletariaat heeft zich de straat veroverd". Het recht op de straat, dat eigenlijk ook iets vanzelfsprekends is, heeft het zich niet door een politiemaatregel laten ontnemen, en in dit punt heeft het de overwinning behaald.

Daarin ligt de groote beteekenis van dezen dag. Wat is niet vaak gehoond over de Duitsche socialisten, die eens in de 5 jaar een rood stembriefje in de bus gooiden, en verder alle willekeur van politie en machthebbers rustig opvatten, zonder er op in te slaan. Nu wij kenden de oorzaken; eenerzijds de sterke traditie van onderdanigheid tegenover den staat, die nooit door een vrij-gezinde bourgeoisie was aangetast, en waaraan 't proletariaat zich zelfstandig moest ontworstelen; anderzijds de geweldige machtsmiddelen, waarover de staatsmacht hier beschikte. Deze gebood zelfbeheersching, tot men sterk genoeg was; de vraag was alleen: wanneer zullen de massa's hier zich sterk genoeg voelen, om met nieuwe strijdmiddelen tegen de regeering op te komen, en zich niet meer schikken naar wat van boven verordend is. Hier hebben wij nu het begin; de massa's zijn losgekomen en hebben een nieuw gevoel van kracht gekregen. Het is nog maar een begin, schreef de Vorwärts, en eenigszins benepen halen burgerlijke bladen deze uitspraak aan, en vragen angstig, wat er dan verder zal gebeuren. Inderdaad zal de beweging zich nog heel anders verder moeten ontwikkelen, maar men moet zich daarbij niet voorstellen dat nu alles verder van een leien dakje zal gaan. Nog menige terugslag zal schijnbaar het te voren gewonnene weer doen verliezen, maar in werkelijkheid brengen tijdelijke overwinningen der reactie ons ten slotte de meeste kracht.

De heerschende klasse hoont b.v. over onze „zelfoverschatting", dat wij de straat veroverd hebben; alsof niet de regeering door haar sterke machtsmiddelen (leger enz.) volksdemonstraties kan verhinderen, zoodra zij het ernstig *wil*. Dat is waar: maar een waarheid, die de heerschers dieper in de put zal helpen. Daarin bestaat het succes van een opkomende volksbeweging, dat zij de regeering dwingt, om door het falen der vorige telkens naar nieuwe en sterkere onder haar machtsmiddelen te grijpen, die dan tegen de proletarische strijdmiddelen achtereenvolgens opslijten en machteloos gemaakt worden. Waarop de heerschende klasse zoolang steunde: het ontzag voor de politie, is weg; nu moet zij, om meester te blijven, gewelddadiger optreden, ten slotte het leger te hulp roepen. Het proletariaat heeft dan in de massastaking nog een geweldig strijdmiddel achter de hand.

In dezen zin is 12 Januari het begin van een nieuw tijdperk in de Duitsche arbeidersbeweging, het begin van een revolutionaire beweging, die door het gebruik van nieuwe strijdmiddelen de zaak van het proletariaat tot overwinning zal voeren.

A. P.

✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦

Eene profetie uit het jaar 1844 vervuld!

Vergelijkt men de reusachtige kinderschoenen van het Duitsche proletariaat bij de dwergachtige, afgelegde politieke schoentjes der Duitsche bourgeoisie, dan moet men de Duitsche Asschepoester eene athleten-gestalte profeteeren. Men moet dan erkennen, dat het Duitsche proletariaat de theoreticus van het Europeesche proletariaat is, zooals het Engelsche zijn ekonomische, het Fransche zijn politieke leider. Men zal dan moeten inzien, dat Duitschland eene even klassieke roeping voor de sociale revolutie heeft, als het niet in staat is tot burgerlijk-democratische politieke revolutie.

KARL MARX.

✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦

Diavolo!

„Voor jarenlang is de sociale kwestie nu van de baan." Aldus jeremiëerde het geachte anti-revolutionaire Kamerlid Duymaer van Twist in wat men kan noemen een eerste verkiezings-vergadering, dezer dagen in de buurt van Amsterdam gehouden.

En *dat* ze van de baan was, was nu de schuld van de liberalen, die de militaire kwesties omver hadden gehaald. Meneer van Twist, die het weten kan, stelde het zóó voor, dat het liberaal-politieke paradeplan der militaire bezuinigingen door den slimmen Borgesius indertijd was ingehaald, om de over het kiesrecht veel frazeerende vrijzinnige democraten te paaien. Zoo gaven deze „bekwame" mannen en „democratische" politici het Kiesrecht prijs, om eenige jaren lang bij monde van Marchant in de Kamer over militaire bezuiniging te mogen praten.

Goed zoo, denkt de heer van Twist. Dat hebben de liberalen hem goed gelapt. Zoo zijn ze van de moeilijkheid afgekomen, iets te moeten doen op het gebied van democratische en sociale wetgeving. Kunnen wij, anti-revolutionairen, nu wij voor de moeilijke taak van het regeeren staan, dat zaakje niet eens van hen overnemen die militaire kwestie? Telkens moeilijker wordt het immers te regeeren, naar den mond voor de arbeiders en inderdaad voor het kapitaal. Waar zullen wij anti-revolutionairen de woorden vandaan halen, om de arbeiders zoet te houden, wij, die het Kaïnsmerk dragen van Kuypers misdaad van 1903. En zooals Kuyper vroeger bij bijna elke daad, die hem ten kwade werd gerekend, erop wees, dat hij moest voortzetten, wat de liberalen hem hadden nagelaten, zoo bedenkt de staatsman van Twist thans wederom: Laten ook wij de arbeiders zoet houden met de besprekingen over het militaire vraagstuk, over *verlichting van militaire lasten*. En als dan de arbeiders, die niet wachten kunnen, vragen naar kiesrecht en sociale wetgeving, dan antwoorden we als echte kwajongens, maar met het oog naar God: „Dat is niet onze schuld. Dat hebben de liberalen gedaan. Die hebben die militaire zaken er op gebracht. Door de liberalen is de sociale kwestie weer helaas! voor jaren van de baan."

Toe maar, Duymaer. Spreek nog ereis en spreek veel. U licht de arbeiders omtrent uw politiek spelletje tenminste in. U *zegt* het ze tenminste: Menschen, de liberalen hebben je voor den mal gehouden en wij houden je wéér voor den mal!

Zullen de arbeiders buiten de Kamer door een frisschen kiesrechtstrijd tegen alle burgerlijke politiek dit politiek diavolo, dit duivelsche spel van liberale en klerikale slippendragers van het kapitalisme nu eindelijk verstoren?

Laten de socialisten tenminste voorgaan. Wp.

Organisatie der proletarische jeugd.

Wat de arbeidende klasse naast organisatie in de eerste plaats noodig heeft is kennis, kennis van de maatschappij waarin zij leeft, kennis waarom, waarvoor en waartegen haar strijd gaat. Waarop toch is grootendeels de macht van de bezittende klasse gebouwd?

Op de domheid en onbewustheid van de arbeiders. Waarom is de propaganda voor het socialisme in N.-Brabant en Limburg zoo uiterst moeilijk? Mede omdat de bevolking daar onder invloed van de kerk onwetend is gehouden omtrent de oorzaak van haar ellende. Ieder socialist heeft dus de plicht alles te doen, wat de volksontwikkeling kan verhoogen, en de soc. democratie strijdt dan ook er voor, om het onderwijs aan het arbeiderskind zoo ruim mogelijk te doen geven. Maar het verwerven van kennis is aan de arbeiders in het kapitalisme niet gemakkelijk gemaakt

Op den leeftijd toch, dat het kind in staat is, om met vrucht van het onderwijs te genieten, op den leeftijd dat het kind van de bourgeoisie naar hoogeschool en gymnasium gaat, om zich in een of andere tak van wetenschap te bekwamen, sluit de fabriekspoort zich dicht achter het arbeiderskind, en verwaait ook het beetje genoten onderwijs als stof in den wind. Zoo ontbreekt dus aan de arbeiders de elementaire kennis. De bourgeoisie heeft het monopolie niet alleen van de materiëele maar ook van de geestelijke machtsmiddelen. Professoren en doktoren in alle takken van wetenschap, de geheele rechterlijke macht de overgroote meerderheid van de geestelijkheid, het zijn allen even zoovele geestelijke krachten, die de bevoorrechte positie van de bourgeoisie tegen het proletariaat verdedigen. Maar des te meer heeft de arbeider dan ook de plicht om zich geestelijk op te heffen, opdat hij zich niet door de drôgredeneringen van bourgeoisgeleerden behoeft te laten verschalken.

Maar ook hier ontmoeten wij weer die vicieuse cirkelgang in het kapitalisme. Want óók als de arbeider de noodzakelijkheid van ontwikkeling inziet, belet hem toch de lange arbeidsdag tijd en energie genoeg te hebben, om zijn geest te kunnen inspannen. Bovendien legt de strijd van elken dag beslag op het beetje vrije tijd, dat de arbeider bezit.

Wil men dus een geestelijk sterk proletariaat, dan moet men beginnen bij het proletariaat in zijn jeugd Jonge arbeiders en arbeidsters maken vroeg kennis met het kapitalisme met de hardheid van het leven Jonge arbeiders(sters) zijn voordeelige winstobjecten voor kapitalisten want zij zijn de concurrenten van hun oudere klassegenooten. En de jonge arbeiders en arbeidsters gevoelen dan ook spoedig een instinctieve haat tegen het kapitalisme. Welnu, het is de plicht van ieder socialist om dit instinctieve gevoel te doen omzetten in een bewust weten en handelen Wie de jeugd heeft, bezit in de toekomst de macht.

Naar dit devies heeft de kerk altijd gehandeld. Zij heeft de jonge hersenen gekneed zóó, dat de kinderen zouden worden de steunpilaren van de heerschende klasse.

De groote anti-revolutionaire partij ontleent voor een deel haar macht aan de invloed, die zij op het jonge geslacht uitoefent. De strijd voor de „vrije *school*" was haar niet onvoordeelig. Ook als het kind de school verlaat blijft zij waken, dat de geest niet „verdoold" rake. Van de chr school naar de knapenvereeniging, dan naar de chr. Jongel. ver., verder naar Patrimonium en de groote partij, het zijn zoovele stadia die de christelijke arbeider moet doorloopen, om bewaard te blijven voor den geest van ongeloof en revolutie. En of de Partij daarmee succes heeft? In 1905 waren in ons land vereenigd in chr. jongelieden vereenigingen (buiten de katholieke) 23392 leden in 1089 afdeelingen. In bijna alle plaatsen van ons land bevinden zich onder leiding van de geestelijkheid die broeikassen van vijandschap tegen de arbeidersbeweging.

Maar toch aan hun ijver kunnen wij ons spiegelen

Terwijl *zij* de jeugd gebruiken in dienst van het kapitalisme zullen *wij* de jonge arbeiders(sters) mobiel moeten maken voor den strijd tegen het kapitalisme. Dit wordt ons tegenwoordig al gemakkelijker gemaakt. In de laatste jaren komen de jonge arbeiders(sters) in verschillende landen bij elkaar, hebben zich in enkele landen reeds bij duizenden georganiseerd, en hun wassende invloed en macht is te Stuttgart op de Internationale Conferentie voldoende gebleken door de instelling van een Intern Secretariaat. Alhoewel de organisaties der jonge arbeiders(sters) in de diverse landen verschillen wat hun wijze van werken betreft, toch zijn zij allen slechts door één begeerte bezield, n.l. te worden, flinke, bewuste strijders in het groeiende leger van den arbeid. Ook in ons land hebben de jonge arbeiders en arbeidsters zich in „de Zaaier" georganiseerd, en reeds in den korten tijd van zijn bestaan kan deze op vooruitgang wijzen. Maar toch is hij nog uiterst klein en zwak in vergelijking niet alleen met de chr. jongel. organisaties, maar ook met de organisatie van zijn kameraden in het buitenland bijv. in Zweden waar de soc. jongel org. haar leden bij duizenden telt.

Maar als de oudere arbeiders in ons land meer en meer zullen voelen, dat de opvoeding van het jonge proletariaat in socialistische geest een noodzakelijkheid is, dat de organisatie der proletarische jeugd een noodzakelijke voorwaarde voor de toekomst der arbeidersbeweging is, dat zij dus hun kinderen en kennissen aansporen moeten plaats te nemen in die organisatie, dan zal „de Zaaier" een waardige plaats gaan innemen naast zijn buitenlandsche kameraden. H. Worms.

Het vrije woord in Indië.

Toevalligerwijze kwamen ons in handen N° 10 en N° 11 van een Indisch weekblad, dat den titel van „Het Vrije Woord" voert en voor eenige weken is opgericht. Het voert den titel: „Vooruitstrevend Weekblad voor Nederlandsch-Indië" en staat een vrij groote ruimte af aan de propaganda voor de soc. democratie. De redacteur althans van 't orgaan blijkt een sociaal-democraat te zijn.

Voor 't eerst kunnen we dus — althans voor zoover ons bekend — daarin begroeten een wel niet zuiver-socialistisch orgaan, maar toch een dat 't voor een goed deel is, en zien we onze ideeën ook daar baan breken.

't Tiende nummer bevat o.a. een artikel over de vergadering van 40 officieren, om een officiersvakvereeniging op te richten. 't Slot ervan drukken we hier af:

„Een bond van officieren, die buiten den hiërarchieken weg om, herstel van grieven tracht te bereiken, is de reine revolutie in het leger. En de kapitalistenkliek, die staat en valt met het bezit dezer gewesten, kan hierin aanleiding vinden, om eens wat dieper te speuren dan de oppervlakte en te gaan begrijpen, dat ze in haar schraapzucht bezig is, hare tot dusverre trouwste dienaren van zich te vervreemden. Dat is overigens haar eigen zaak, niet de onze."

't Elfde nummer is in den rouw om wijlen „Karel Wijbrands' reputatie", van den hoofdredacteur nl. van 't Nieuws van den Dag voor N. Indië. De spot en satire ontbreken niet. Men laat zelfs 't Internationaal Kongres een motie over den strijd tusschen de beide bladen aannemen.

Van 't Internationaal Kongres gesproken, daar was 't Van Kol, die de Duitsche partij verweet, zoo weinig zich met de koloniale politiek in te laten. Hij wees toen o.a. op zijn reizen. Kautsky verklaarde zich later niet tegen die reizen, zelfs niet als ze werden ondernomen op kosten der partijkas, doch hij twijfelde aan de groote waarde ervan, omdat men slechts te zien krijgt, wat ze ons willen laten zien.

Dit blijkt wel zeer sterk uit een der mededeelingen in dit blad, die we hieronder afdrukken:

VAN KOL'S ATJEH ENQUÊTE IN 1902.

H. van Kol, de wakkere, zij het soms onbesuisde voorvechter voor Indië's belangen heeft, zooals wij dezer dagen in de mailberichten lazen, bij de hedendaagsche Atjehgruwelen trouwhartig erkend dat hij in 1902 dat gewest doortrekkend, er een te gunstigen indruk van had gekregen. Hij vond er alles pais en vree, geheel anders, dan de voorstelling, die hij zich er van gemaakt had; en hij erkende daarom zich vergist te hebben.

De brave afgevaardigde! Hij had zich toen heelemaal niet vergist, want de pacificatie van Atjeh was toen evenmin een essentieel feit, als zij het thans is. Maar de *mise en scène* deed het destijds. Reeds weken voor het Kamerlid zou komen, werd alles op zijn komst voorbereid. De weg, waarlangs hij gaan zou — de eenig mogelijke route behoudens kleine afwijkingen — werd letterlijk platgetreden door patrouilles om alle *djahats* een beetje uit de buurt, het gebergte in te jagen. En toen de heer Van Kol eindelijk zijn tocht begon, zorgden honderden soldaten, ter weerszijden van zijn marschroute patrouilleerend of handig verscholen, er voor, dat hem geen haar op het hoofd gekrenkt werd niet alleen, doch ook dat de „nijvere bevolking" aan den sawaharbeid bleef. Wanneer men daarbij bedenkt, dat den afgevaardigde als cicerone was toegevoegd niemand minder, dan de om zijn aalsche gladheid befaamde Colijn, dan raadt men de rest.

We herinneren ons uit onze schooljaren een verhaal uit de geschiedenis, volgens welke een Russische staatsman, naar we meenen Potemkin, zijne keizerin (Catharina II) een reis door het zuidelijk gedeelte van haar gebied liet maken. Overal vond de vorstin de duidelijke bewijzen van welvaart, aardige dorpjes, lachende hofsteden, enz., enz. — die echter alle uit heel licht materiaal in elkaar geflanst waren, en dan ook dadelijk opgeruimd werden, zoodra de keizerin er aan voorbij gegaan was, om verderop dan nogmaals te dienen. Welnu geachte heer Van Kol, op ongeveer gelijke wijze zijt gij in 1902 in Atjeh bij den neus genomen. Gij zult deze verzekering zeker wel willen aannemen van iemand, die, zij het slechts in den onbeduidenden rol van onderofficier-patrouille-commandant, destijds zijn aandeel heeft gehad in de opvoering van deze weerzinwekkende comedie Th.

De beide nummers, meerdere zijn niet te onzer beschikking, getuigen van grooten strijdlust en scherp zien.

Moge 't een begin zijn van de bewustmaking van slapend Indië.

C.

De verkorte arbeidsdag en de Fransche „democratie".

Trots alle frazemakerij ziet het er met de wettelijke bescherming der arbeiders nergens (België uitgezonderd) zoo hondsmiserabel uit als in 't demokratische Frankrijk Naar de statistieken van het arbeidsambt der Vereenigde Staten van Amerika (in de tentoonstelling van St. Louis uitgehangen en door Van der Velde in *Le Peuple* gepubliceerd) heeft Frankrijk na België de langste arbeidstijd en de geringste verkorting in het tijdperk van 1890 tot 1903.

Het maakt dan ook ietswat rare indruk, in de dagpers te lezen, dat in Frankrijk de wettelijke tienurendag door de wet Millerand van 1900 is ingevoerd. Nu, de wet Millerand — en hoe ze toegepast wordt zullen we seffens zien — bepaalt alleen de maximaalarbeidstijd in *zulke bedrijven, waar ook vrouwen en kinderen arbeiden* [1]), op tien uur per dag, na eene overgangsperiode van vier jaren. Een oordeel van het Verbrekingshof (Hof v. Cassatie) bepaalt dan, dat alleen die mannen de bescherming dezer wet genieten, die in dezelfde ruimten als vrouwen of kinderen werken. De fabrieksinspecteurs mogen 's nachts geen kontrool uitoefenen. Feitelijk dus is reeds de wet op zich zelf zoo goed als niets waard.

Daarenboven mag men niet vergeten dat, opdat eene wet iets zou beduiden, deze niet alleen *aangenomen*, maar ook *doorgevoerd* worden moet. In Frankrijk is dat in bizondere mate het geval; daar is om zoo te zeggen geene wet ten gunste der arbeidende klasse, die werkelijk doorgevoerd wordt. Men denke slechts aan de niet-doorvoering van de wet op het verplichtend lager onderwijs, aan de niet-doorvoering van de wet op de zondagsrust, waarbij men het eigenaardig schouwspel te bewonderen kreeg dat én kabinet èn kamer voor het niet-doorvoeren van eene door hen zelf — vóór de kiezingen, weliswaar — voorgestelde en aangenomen wet optraden, en de betoogingen der arbeiders als onwettelijk uiteenjoegen en bestraften, die de toepassing der wet verlangden. Een verder karakteristisch voorbeeld voor de ernst der sociale hervormingen der burgerlijke demokratie in daden, is het lot der verschillende wetten op de maximaalarbeidstijd, die sedert 1848 zijn aangenomen geworden. In 1848 werd eene wet verkondigd, die voor alle arbeiders, mannen, vrouwen en kinderen een maximaalarbeidsdag van 10 uren vaststelde. In 1892 kwam dan eene wet, die voor minderjarigen en vrouwen den.... tienurendag invoerde. Daarop kwam dan de bekende wet Millerand van 1900, die, om de minderjarigen en vrouwen den.... tienurendag te geven, de arbeidstijd in al de bedrijven, waar minderjarigen en vrouwen werken, voor al de arbeiders na 4 jaren op hoogstens.... 10 uren vaststelde Om deze wet ook maar voor een heel klein gedeelte te kunnen doorvoeren, moesten de werklieden (in de textielnijverheid van het Noorden, b.v.) ontelbare werkstakingen ondernemen. Dan kwam in 1906 een wetsvoorstel van den handelsminister Doumergue tot algemeene invoering van den.... tienurendag. In de motiveering van zijn wetsvoorstel haalde minister Doumergue aan, dat de wet Millerand feitelijk niet was doorgevoerd geworden. Sinds dien heeft men van het wetsvoorstel Doumergue niets meer gehoord.

Uit: *Het Tijdvak der Demokratie* door H. de Man.

[1]) Daaruit volgt dat het er met de bescherming der kinderen in Frankrijk ellendiger uitziet, dan in Duitschland of zelfs in België. Kenschetsend voor den ernst, waarmee het veelgeroemd „verplichtend onderwijs" wordt doorgevoerd, is het feit, dat de wet Millerand de kinderen van 12 jaar af, 10 uur per dag laat uitbuiten, terwijl ze tot hunne 14 jaar naar school zouden moeten gaan!

De Hongaarsche vakbeweging.

Den vijfden Januari j.l. hield de Hongaarsche vakbeweging in de hoofdstad van dit land haar vierde congres. Nog slechts drie jaren is 't geleden, dat 't vorig congres plaats vond, doch ziet men de resultaten in dien tijd verkregen, dan zouden ze, zoo in 10 jaar bereikt, nog uitstekend zijn.

De Hongaarsche vakvereenigingen houden zich in

zeer sterke mate bezig met de ontwikkeling en ondersteuning harer leden. Buitengewoon groote sommen worden dan ook voor 't eerste doel uitgegeven. Zoo gaven aan huur voor lokaliteiten, waarin gelegenheid tot ontwikkeling voor de leden werd gegeven, de vakvereenigingen in 1904 48000 kronen, in 1905 64000 en in 1906 zelfs 85000 kronen uit (1 kroon = f 0.50).

Dat zijn groote bedragen, doch ze hebben hun rente opgebracht. In verloop van weinige jaren is 't geestelijk niveau van den Hongaarschen arbeider in zeer sterke mate gerezen.

Wat 't ondersteuningswezen betreft, de cijfers bewijzen de vooruitgang. Zoo betaalden de vakvereenigingen in de laatste jaren in kronen :

	Werkloozensteun.	Reisondersteuning	Ziekte en derg. steun	Onderwijs en Vakbladen
1904	124.000	37.000	199.000	59.000
1905	165.000	39.000	200.000	69.000
1906	185.000	44.000	216.000	174.000

Behalve voor onderwijs en ondersteuningen zijn ook in Hongarije de arbeidsbeurzen der vakbonden tot hooge ontwikkeling gekomen, zoodat de staatsarbeidsbeurzen bijna alleen worden bezocht door ongeschoolde of weinig geschoolde arbeiders.

De cijfers doen ook hier weer veel zien : In 1904 meldden zich 16938 arbeiders aan, 11026 werden geplaatst of 65% ; in 1905 : 18927, waarvan 11210 geplaatsten of 61% ; in 1906: 24952 waarvan 17633 geplaatsten of 71%.

Wat de toename der aangeslotenen betreft, zoo bevatte de vakvereenigingsraad (ons N. V. V.) in 1904 : 17 vakbonden met 462 afdeelingen en 27 zelfstandige vereenigingen. Het ledental der op moderne basis georganiseerden bedroeg toen 51070 mannen en 2099 vrouwen. Op 1 Januari bedroeg 't reeds 153.332, waartoe ook behooren 24000 landarbeiders.

't Spreekt van zelve, dat een zich derwijze ontwikkelende vakbeweging ook pogingen tot oprichting van Christelijke vakbonden ten gevolge had. Ze schijnen echter te laat te zijn gekomen, ze tellen bijna geen leden. Evenmin een soort patriottische, die daarna zijn opgericht met hulp van de regeering.

Een volkomen overzicht van de ontwikkeling van deze (socialistische) vakbeweging geeft de volgende tabel der industriearbeiders :

	Ledental der vakbonden	Percent van alle bedrijfsgenooten
31 Dec. 1901	9.999	2.39
1902	15.270	3.55
1903	41 138	9.84
1904	53.169	12.72
1905	71.173	17.03
1906	129.332	30.94

De inkomsten en uitgaven waren over de laatste drie jaren in kronen :

1904	846.000	—	706.000
1905	1.131.000	—	878.000
1906	1.680.000	—	1.330.000

't Gezamenlijk vermogen bedroeg 1 Jan. 1907 ongeveer 1½ millioen kronen, een vermeerdering in drie jaar met zeven ton. De vakbladen verschenen 1904 in een oplaag van 61500 ; 1905 van 82400, 1906 van 145000 exemplaren.

Van de stakingen in 1905 werden 251 geheel, 318 gedeeltelijk en 83 niet gewonnen.

De veroverde verkorting van arbeidstijd bedroeg voor 32418 arbeiders 55995 uur per dag, van loon voor 39798 arbeiders 14672 kronen per dag.

Voor 1906 bedroeg ditzelfde voor 65115 arbeiders 63097 uren en voor 79333 arbeiders 31615 kronen per dag.

Een deel van den tijd van 't congres werd in beslag genomen door een bespreking over de collectieve contracten ; 't overgroote deel echter was gewijd aan verschillende eischen, die betreffende de wetgeving gesteld werden aan de regeerende klasse : Vereenigingsrecht, vergaderingsrecht, ongevallenwet, ziektewet, arbeidsinspectie, zondagsrust, loodwit- en fosforvergiftiging en alcoholisme.

Onder 't zingen van de Marseillaise ging 't congres uiteen.

C.

Op den Uitkijk.

De kiesrechtstrijd in Bohemen.

Bohemen komt in velerlei opzicht overeen met Pruisen Het is industrieel het sterkst ontwikkelde land van Oostenrijk. De arbeidersklasse bedraagt er 56% der bevolking. Ze is echter in den Boheemschen landdag door geen enkel lid vertegenwoordigd Doch ook de boeren, de kleinindustrie, het kleinbedrijf zijn eveneens zoo goed als uitgesloten. De adel voert er den boventoon. Deze kleine kliek kan te gemakkelijker den toestand bestendigen, omdat de Boheemsche bevolking tot allerlei naties behoort. Slechts de sociaal-democraten zijn één.

Ook de Boheemsche sociaal-democratie rust zich als de Pruisische tot den strijd om het kiesrecht voor den landdag.

Oostenrijks arbeiders hebben reeds meer bewezen, dat ze, wat de bourgeoisie hen niet vrijwillig gaf, afdwongen.

* * *

Het strafconto der arbeidersbeweging.

De in Duitschland in de moderne arbeidersbeweging werkzame partijgenooten liepen 't laatste kwartaal de volgende straffen op : 2 jaar, 10 maanden, 2 weken en 5 dagen gevangenisstraf ; 1½ jaar vestingstraf en 8931 Mark boeten.

* * *

Verscherping van den strijd.

In de laatste zitting van den Hamburgschen Raad ontspon zich een heftig socialistendebat over een voorstel der rechts-liberalen, dat onderwijs in de staathuishoudkunde vroeg voor alle scholen. Open en brutaal werd dit verdedigd als een bestrijding der jongelieden-vereenigingen en hunne „ondoorvoerbare fantasieën." Daartegen moest de school strijden. Daar moest aan de kinderen geleerd worden, dat 't kapitalisme een geweldige kultuurkracht en niet iedere kapitalist een uitbuiter of bloedzuiger is. Ziedaar wat de vertegenwoordigers van de bourgeoisie hun belang noemen.

* * *

De revolutie.

Burgerlijke grootheden meenen ons dikwijls een loer te kunnen draaien, door ons de vraag te stellen, hoe wij ons de revolutie voorstellen.

Indien we dat niet wisten, dan is 't alweer de bourgeoisie die 't ons in deze kon leeren :

Tabaksplanters in Kentucky, geruïneerd door den Amerikaanschen Tabaktrust, hebben met een honderdtal den dag daarna een inval gedaan in Russelville : zij waren te paard en gewapend. Hun eerste daad was den commissaris van politie en zijn agenten gevangen te nemen, toen zich meester te maken van de telefoon en de andere communicatiemiddelen Dank zij deze dubbele voorzorg hebben zij, zonder zich ongerust behoeven te maken, diverse gebouwen van den trust kunnen in brand steken of met dynamiet doen springen.

Er is inderdaad een verrassende overeenkomst. Met eenige wijzigingen zal men ons te gezetten tijd bereid vinden 't eerste deel dezer expeditie na te volgen. Alleen in tegenstelling met deze anarchistische bourgeoisie, die zich misschien verbeeldde een revolutionaire daad te verrichten, zal 't ons doel niet zijn de industrieele instelligen te vernielen, wij zullen ze veroveren ten voordeele der gemeenschap en ze maken tot het eigendom van allen.

Laatste Bericht

De speciale Korrespondent van het Vliegend Blad in het *Buitenland* laat in het nummer van Vrijdag 17 Januari berichten, dat Prof. Treub *voor Pruisen het Algemeen Kiesrecht* direct wil invoeren. Hij wordt bij dit streven krachtig ondersteund door verschillende organisaties *vooral uit Zuid*-Duitschland, België en elders. Men zal het resultaat hiervan moeten afwachten.

Van over de Grenzen.

Evenals in de „Vorwärts", het dagblad van de Duitsche Sociaal-demokratie, wordt thans in het weekblad „Die Neue Zeit" *De Tribune* besproken.

„Het oprichten van dit weekblad," wordt daar gezegd, „.... is een gevolg van den innerlijken toestand van de Hollandsche Partij, zooals die door de beide laatste Kongressen is geschapen. Die toestand n.l. maakt het meer noodig dan ooit, dat de massa meer wetenschappelijk socialistisch begrip krijgt. Het wetenschappelijk maandschrift was hiertoe niet voldoende, omdat het door zijn betrekkelijk hoogen prijs tot de massa van de partijgenooten niet kon doordringen. Daarom werd door een groep jongere Marxisten dit goedkoope weekblad gesticht, dat binnen het bereik ligt van elken arbeider, zich vooral ten doel stelt het socialistisch inzicht te verbreiden, de kwesties van dagelijksche politiek van principiëel standpunt bespreekt en op onprincipiëele voorstellen en daden kritiek uitoefent. We hopen dat dit blad krachtig ertoe zal bijdragen dat bij de Hollandsche arbeiders het socialistische begrip bevorderd worde, dat voor de innerlijke kracht en het politieke succes van de Partij noodig is."

Uit de Vakbeweging.

In zake de Bestuurdersbonden.

De bespreking der verhouding tusschen bestuurdersbonden en vakverbond is in een beter stadium gekomen na de beslissing door den Amsterdamschen bestuurdersbond genomen, nu 't dreigende gevaar voor 't karakter van den A. B. B. althans voorloopig is afgewend. Er kan nu zonder meer tot een algemeene bespreking over dit verband worden overgegaan. „De Arbeid", Weekblad van Helsdingen, zegt zeer juist, dat er tot nog toe niet veel stemmen voor 't voorstel van den A. N. D. B. zijn opgegaan. Toch zou 't zeer de vraag zijn geweest of 't voorstel in den A. B. B. zou zijn verworpen, al was dan ook de grootste der Amsterdamsche afdeelingen daartegen.

Over de bedoeling van 't voorstel schreef „De Arbeid" nog :

De bedoeling van het voorstel is — zooals reeds vroeger gezegd — de bestuurdersbonden en de landelijke centrale met elkaar in organisatorisch verband te brengen.

Daarvoor valt natuurlijk wel iets te zeggen. Doch men bedenke daarbij, dat de geheele Nederlandsche vakbeweging, wat ze nu is, is geworden gezamenlijk met de bestuurdersbonden ; de invloed der S. D. A. P. is daarin steeds dringend van noode geweest, is daarin nog noodig en nooit eenig beletsel geweest voor den goeden groei der vakbeweging. De plaatselijke organisatie van de arbeidersbeweging is overal een zoodanige geworden, dat de vakvereenigingen en coöperaties nauw met de politieke arbeiderspartij zijn verbonden, in welk verband zij gezamenlijk opgegroeid zijn als de meest geschikte vorm, waarin de klassenstrijd is te strijden. En wij vragen ons af : „Wat is nu noodiger, wat nuttiger, dat door het gansche land langzamerhand deze langs geheel natuurlijke wijze opgegroeide stengels vaneen gerukt worden, of dat de groote centrale organisaties zich voegen naar dit dringend noodig gevoelde verband, dat thans overal in het land is gelegd tusschen de onderdeelen der vakbeweging, coöperatie en politieke partij ?"

Moet er verandering komen, wij gelooven, dat het natuurlijker en daardoor doelmatiger en nuttiger is, van boven bij elkaar te brengen, wat onder reeds een is, in ieder geval niet weer van een te rijten, wat zoo hecht is samengegroeid.

Als 't niet te gek klonk, zouden we deze verandering meerdere demokratie in de arbeidersbeweging willen noemen.

Ook ons wetenschappelijk maandschrift „De Nieuwe Tijd", houdt zich met de kwestie bezig. Ze wordt daarin door Th. v. d. Waerden besproken, doch op een wijze, die tot verheldering der meeningen zeer weinig zal bijdragen, ook omdat 't zoo geheel en al buiten de praktijk der dingen staat.

Als v. d. W. zijn artikel aanvangt met :

Er is zeer goed een vakbeweging mogelijk, buiten den invloed staande der sociaal-democratie ; en hoe sterk deze onder gunstige omstandigheden zijn kan, heeft de vroegere Engelsche vakbeweging vooral ons geleerd.

dan is daarvan natuurlijk wel iets waar. Zoo'n vakbeweging is mogelijk, doch ze heeft ons toch ook nog iets anders geleerd, dan dat ze betrekkelijk sterk kan zijn;en men zegt zulke dingen niet, zonder er even aan te herinneren, dat die vakbeweging niet in staat is geweest revolutionair besef te kweeken, en derhalve voor 't socialisme slechts van een betrekkelijk geringe waarde is,zoolang ze haar burgerlijk karakter behoudt. En wij, die weten, dat in den economischen strijd van arbeider en ondernemer de eerste kan winnen,maar dat die winst door de algemeene machtspositie van 't kapitalisme nog niet altijd verbetering van den toestand van den arbeider zal beteekenen, doch slechts een mindere verslechtering, maken ons ten opzichte van arbeiderslezers schuldig aan 't kweeken van verwarring, als we zoo'n uitspraak geven zonder meer.

Zoo wemelt dit artikel van dergelijke uitspraken — en van tegenstrijdigheden, zoodat een eenvoudig lezer zich afvraagt, wat wel de bedoeling kan zijn.

De schrijver ziet bovendien overal conflicten. Een groot deel van zijn gansche betoog berust op 't gevaar, dat er ontstaan *kan*, als de vakbeweging, die niet socialistisch is, zich verbindt met de S. D. A. P., die dit wel is. Men kan daarop slechts antwoorden, dat 't niet de bedoeling is met de vakbeweging voor 't socialisme te gaan strijden, doch dat een klassebewuste vakbeweging en een s. d. arbeiderspartij ook een gemeenschappelijk terrein van werken hebben, waardoor beider actie versterkt wordt. Men kan zelfs van meening zijn, dat conflicten niet zoo gemakkelijk zullen vóórkomen, wanneer de leden der partij, die lid zijn van hun vakbond, daar voor het socialisme hun invloed doen gelden. Ten slotte is 't niet geheel overbodig erop te wijzen, dat 't verbond tusschen vakbeweging en partij noch in ons land, noch elders aanleiding heeft gegeven tot zoo ernstige conflicten, dat 't noodzakelijk werd dit verband te verbreken. We houden zelfs nog internationale congressen.

Wat de samenwerking tusschen partij en vakbeweging in de plaatselijke lichamen betreft, heeft de geschiedenis vrijwel reeds bewezen, dat de gegroeide vorm geen ernstige redenen geeft, daarin wijziging aan te brengen.

Er zijn theoretische en practische onmogelijkheden: En v. d. Waerden's *theorie* wordt, als niet gebouwd op de toestanden, zooals ze zijn, weerlegd door de *practijk* van „De Arbeid."

C.

Ontvangen Boeken.

Twee geschriften over zedeleer. [1])

Een eigenaardig toeval wil, dat tegelijkertijd een Hollandsche uitgave verschenen is van twee werkjes over zedeleer, die even hemelsbreed van elkaar verschillen als de wereldbeschouwing van proletariaat en bourgeoisie.

Toch zijn beide door een partijgenoot, door een sociaaldemocraat in onze taal overgebracht, wat ongetwijfeld er op wijst, dat de beide vertalers met hun arbeid een dienst aan de Nederlandsche arbeidersklasse hebben meenen te bewijzen.

Zoover dit nu het werkje van Kautsky aangaat, kunnen wij niet anders dan ons bij deze opvatting geheel aansluiten.

Ondanks de neuswijze kritiek, die op Kautsky's Ethica, welke onze groote voorganger en leermeester zelf in alle bescheidenheid „een proeve." een essay heeft genoemd, is uitgeoefend door den ook-socialistischen heer De Vooys in de Bewegingen door R. Kuyper in 't Volk, bevelen wij de lezing van Kautsky's boekje zeer dringend aan alle arbeiders aan, die van hun karig toegemeten tijd een paar uurtjes in de week kunnen vrijmaken voor de lezing van een werk, dat hun strijdlust, hun inzicht in eigen voelen en denken, en in het voelen en denken der arbeidersklasse zal louteren en verdiepen.

Kautsky's geschrift is niet maar toevallig ontstaan; het is, als alle geschriften der groote communisten een gelegenheidsgeschrift, gelijk hij in zijn voorrede dan ook zegt, ontstaan uit een polemiek, die hij in het belang der beweging gedwongen was te voeren tegen de toenmalige redactie van het centraal-orgaan der Partij, dat in 1905 nog in revisionistischen geest werd geredigeerd. En met dezen storm in een glas water, zooals Kautsky zegt, waardoor de etisch-aesthetische Vorwärts-redactie haar ontslag nam, en vervangen werd door een zuiver proletarisch denkende, viel de orkaan op den Russischen oceaan samen, waardoor in de wereldgeschiedenis een nieuw tijdvak werd geopend. Zoo was Kautsky niet in de gelegenheid de kwestie, die hij onder handen had genomen, zoo uitvoerig te behandelen als zijn voornemen was geweest. Maar zoo is het geschrift ook van een omvang geworden, waardoor het althans voor een beperkt aantal arbeiders leesbaar is, en dus heeft de beperking ook weer een groot voordeel.

In zijn voorrede zegt Kautsky nog:

„De materialistische geschiedenisopvatting ontleent haar beteekenis niet slechts hieraan, dat zij ons in staat stelt, de geschiedenis beter dan tot dusverre te *verklaren*, maar ook uit het feit, dat zij ons in staat stelt, haar beter dan tot dusverre te *maken*. En het laatste is nog gewichtiger dan het eerste. Uit den vooruitgang der praktijk vloeit onze vooruitgang in kennis en inzicht voort, en in den gang der praktijk blijkt de voortgang onzer kennis. Geen wereldbeschouwing echter is in sterkere mate een philosophie *van de daad* dan het dialectische materialisme. Niet slechts doordat wij het wetenschappelijk onderzoek bevruchten, maar evenzeer door de bevruchting der daden hopen wij te kunnen bewijzen, dat onze philosophie hooger en beter is.

Ook het voor ons liggende boekje moet niet in de eerste plaats dienen voor rustig beschouwend leeren inzien, maar voor den strijd, een strijd, waarin wij de hoogste ethische kracht zoo goed als de grootst mogelijke helderheid van inzicht moeten ontwikkelen, willen wij zegevieren."

In den zin van deze woorden van den grooten strijder, die Kautsky is, mogen onze lezers het werkje ter hand nemen. Dan zullen zij er ontzaglijk veel uit kunnen putten.

* * *

Even sterk als wij de lezing van Kautsky's geschrift aanbevelen, moeten wij onze lezers de lectuur van het door partijgenoot Vliegen vertaalde boekje ontraden.

Dit geschiedt niet omdat de strijdende arbeider niet ook in dit geschrift eenig inzicht hier en daar, te hooi en te gras, zou kunnen opdiepen, zij 't dan ook meesttijds slechts in negatieven zin, d.w.z. dat hij er uit zou kunnen leeren, hoe een bepaalde zaak uit een proletarisch oogpunt niet moet worden beschouwd. Maar de tijd van de arbeider is te beperkt, dan dat wij het kunnen verantwoorden hun dergelijke experimenten op eigen geest en verstand aan te bevelen.

Over den schrijver van dit werkje en speciaal over dit zijn geschrift schreef Kautsky voor een paar jaar als volgt:

„Het is nu ongeveer twintig jaar geleden, dat de heer professor Anton Menger met één slag een beroemd man werd. Hij werd beroemd, zooals men heden ten dage in de burgerlijke economische en sociale literatuur beroemd wordt, door een boek namelijk, waarnaar geen haan zou gekraaid hebben, dat spoorloos voorbij zou zijn gegaan, wanneer het niet een zeer energieke poging bevat hadde, om Karl Marx van zijn voetstuk te halen."

Dit over den auteur.

En nu over het boek.

„Zijn nieuwste geschrift „De nieuwe zedeleer" is een consequente voortzetting zijner vroegere ideëen. Het is nu juist geen verheugend teeken van bizondere helderheid, dat dit geschrift evenals zijn „Nieuwe Staatsleer" in een deel onzer partijpers als een groote, wetenschappelijke daad is geprezen, ja zelfs beweerd wordt, dat Menger's standpunt zich „in beginsel" niet zou onderscheiden van dat der materialistische geschiedenisopvatting, een loftuiting, waarover niemand meer verwonderd zal zijn dan de professor zelf, die sinds het begin die opvatting juist bestrijdt als een verderfelijke vergissing."

Den inhoud vat Kautsky kort samen als volgt:

„De geheele zedelijkheid", zegt Menger, „berust op de sociale machtsverhoudingen", d.w.z. op den materiëelen dwang, dien deze kunnen uitoefenen. De grootste sociale macht is heden ten dage de staat, deze is dus ook de hoofdoorzaak der zedelijkheid. . . . . .

Indien de heer Menger met zijn verklaring der zedelijkheid gelijk had, indien deze werkelijk voortkwam uit den materieelen dwang, dien de verschillende sociale machtfactoren kunnen uitoefenen, dan zou elke sociale ontwikkeling onmogelijk zijn. Want deze ontstaat doordat de opstijgende klassen zich verheffen tegen die, welke in het bezit der politieke macht zijn. Een politieke of sociale strijd is echter onmogelijk zonder een zedelijken opstand tegen den tegenstander. Waar zou deze echter vandaan komen, wanneer de dwang der machthebbers de zedelijkheid produceert?

Men zal wellicht hierop wijzen, dat de politieke en economische organisaties der onderdrukten eveneens een zekeren dwang kunnen ontwikkelen, waardoor dan de oppositie-zedelijkheid wordt voortgebracht. Maar zonder voorafgaanden zedelijken opstand is het opkomen van oppositie organisaties der overheerschte klassen in 't geheel niet denkbaar. De zedelijke opstand tegen de heerschers is de oorspronkelijkste vorm, waarin de oppositie eener opstijgende klasse zich vertoont. Deze vormt den grondslag voor elken anderen vorm van oppositie, en wanneer een in de dalende linie zich bevindende klasse reeds lang heeft opgehouden, politiek en maatschappelijk verzet te bieden tegen een nieuw regime, dat haar opgelegd is, behoudt zij toch nog langen tijd in haar zedelijk bewustzijn de oppositie tegen dat regime. Zoo b. v. beproeft in Duitschland de boerenklasse nergens meer om het privaat-bezit van bosch, daar waar dit is ingevoerd, openlijk aan te tasten. Maar in haar bewustzijn zijn hout en bosch nog zeer vaak gemeen bezit, gelden hout- en wilddiefstal niet als onzedelijk.

De zedelijke opstand tegen een bestaanden politieken en maatschappelijken toestand, tegen den materieelen dwang der sociale machten, is dus de eerste en de laatste, de als basis dienende verschijningsvorm van de klassetegenstelling, de primitiefste en meest blijvende drijfkracht van den klassenstrijd. Voor dat verzet echter is in de ethica van Menger geen plaats want hem verschijnt slechts als zedelijk degene, die zich aanpast aan de sociale machtsverhoudingen, onzedelijk degene die zich daartegen verzet.

Kautsky besluit zijn kritiek met de woorden:

„Het socialistische utopisme is reeds geruimen tijd een anachronisme geworden (iets dat niet meer in den tijd past). Voor leden van een meer ontwikkeld staatswezen dan Oostenrijk is ook de oppermachtige politiegeest nog slechts een anachronisme. Wat moet men echter nu wel zeggen van een „nieuwe" staats- en zedeleer, die een spruit van die beide anachronismen is?"

Men moet ervan zeggen, dat de arbeider ze beter ongelezen laat.

V. R.

[1]) K. Kautsky, Ethiek en Materialistische geschiedenisbeschouwing, vertaling H. Gorter — A. Menger, Nieuwe Zedeleer, vertaling W. H. Vliegen. — H. A. Wakker & Co

De Nieuwe Tijd.

We zullen in deze rubriek in het vervolg telkens de afleveringen van het Sociaaldemocratisch Maandschrift *De Nieuwe Tijd*, onder Redactie van Van der Goes, Gorter, Herm. Heijermans, Henr. Roland Holst, J. Saks en Wibaut, met enkele woorden aankondigen. In het Januari-nummer, dat thans verschenen is (no. 1 van de 13e Jaargang) vangt Van der Goes een artikel aan over *Armoede, Voorheen en Thans.* In het Eerste Hoofdstuk behandelt hij: *de vóór-kapitalistische Armoede.* Onnoodig te zeggen, dat wij de arbeiders vooral om dergelijke artikelen ten sterkste aanraden *De Nieuwe Tijd* steeds te lezen.

Dr. Heijermans begint een discussie over *Vrouwenarbeid in fabrieken en werkplaatsen* naar aanleiding van punt 3 van het strijdprogram van de S. D. A. P. en Wibaut's (naar onze meening juiste) konklusie daaromtrent, die ook uitkwam in de houding van de Sociaaldemokratische Raadsleden te Amsterdam, toen de arbeid van de gehuwde vrouw in den Raad aan de orde was. Bij de opleving die langzamerhand ook onder de proletarische vrouwen van Nederland waar te nemen valt, belooft deze discussie niet alleen interessant te worden, maar ook voor de direkt belang hebbenden de arbeidsters, van direkte waarde te zijn voor haar socialistische ontwikkeling.

Het is natuurlijk ongelukkig, als men de heer Joosse *de taak der Sociaaldemokraten in den Bond van Nederlandsche Onderwijzers* moet laten bespreken. Deze ex-Sociaaldemokraat was al afvallig, zooals meermalen in *Tribune* en *Volksonderwijzer* is aangetoond, voordat hij uit de Arbeiderspartij vertrok. Doch dit in November geschreven stuk is een antwoord op wat eenige partijgenooten in *De Nieuwe Tijd* schreven, en het schijnt, dat het dàarom geplaatst moest worden. Het behandelt natuurlijk, wat de taak van *niet*-Sociaaldemokraten in den Vakbond is.

Voor de taktiek van de Sociaaldemocratie van het meeste belang is het uitvoerig artikel van Van Ravesteijn over *de Kracht onzer Kiesrechtbeweging.* In aansluiting aan wat Pannekoek reeds voor twee jaren schreef en op grond van de *werkelijke* machtsverhouding tusschen bourgeoisie en proletariaat in Nederland, wordt hier aangetoond: Het Algemeen Kiesrecht heeft geen andere strijders meer dan de arbeiders. Daar dit vooral in de Kamer nog niet de grondtoon van onzen strijd is, zal de S. D. A. P. haar aktie, onder den invloed van de Russische en de opkomende Duitsche Revolutie, moeten weten op te voeren tot de hoogte en kracht, die past bij het begrijpen van deze werkelijkheid.

Geheel anders staat het met Van der Waerden's stuk: *In zake de Bestuurdersbonden.* Hier is de werkelijkheid zoek en viert de geestrijkheid hoogtij, wat men kan noemen: de (revolutionaire?) frase. Hoe de Nieuwe Tijdredactie ertoe komt in een ernstige zaak als deze, de diskussie te openen met een overigens ook in zichzelf tegenstrijdig artikel als het onderhavige, is niet wel verklaarbaar anders dan als.... een vergissing. In een ander deel van ons blad behandelt onze Redaktie deze zaak nader.

A. B. Soep beëindigt zijn zeer leerzaam artikel over *Vakbeweging en Partij in België.* Terecht zegt hij, dat de Belgische kwestie van socialistische of neutrale vakbeweging van internationale beteekenis is. In dit verband moet zijn artikel dan ook beschouwd worden, vooral door de leiders van de vakbeweging.

Ten slotte geeft dit nummer de merkwaardige en genotvolle *Staatkundige Beschouwingen* over *Ruslan d* van Maxim Gorki, en een gedicht: *De Russische Maaiers* door S. Bonn. Alles bijeen genomen een aflevering, die er wel wezen mag en waarvan we de arbeiders aanraden: leest het zelf, en leert zoo uw eigen oordeel vormen over de Sociaal demokratische vraagstukken.

WP.

Ingezonden stukken

Antwoord

Waarde Redactie.

Onze vriend Henri Polak voelt zich waarschijnlijk gekwetst door een door ons geschreven zin in onze korrespondentie betreffende het Belgische Vakverbond als mechanisch voortgebracht produkt van het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen.

Mag ik Polak doen opmerken, dat als er in de door hem gewraakte zin staat „enkele" leiders, dit inderdaad een onjuiste generalisatie is. Er moest staan „een leider," en die leider is Polak.

Het wordt hier in België beschouwd als „een publiek geheim" dat Polak de mise-en-scène voor het „neutraal" vakvereenigingsspel heeft ineengezet.

Een tijdje geleden *herdrukte* „De Werker" een voordracht, die Polak op een Zondagmorgen in 1905 heeft gehouden in de zaal „Tivoli" te Antwerpen voor den A. D. B.

In die rede, volgens het in „De Werker" herdrukte verslag, zou Polak aangeraden hebben tot het stichten eener „nieuwe Centrale," indien de syndikale kommissie van de Belgische Werklieden Partij niet wil luisteren naar de raadgevingen der zgn. onafhankelijken.

Dat Polak het stichten van „De Volkstribuun" heeft ontraden, wisten wij, en wij schreven dan ook niet, dat hij dit heeft aangeraden. Maar indien Polak het „publieke geheim" publiek tot een leugen wil maken, zou hij dan niet eens in „De Volkstribuun" dit praatje de kop willen indrukken?

Onaanvechtbaar is in elk geval, dat wij met de door Polak gewraakte zin niets anders uitspraken, dan een in Vlaamsch België gangbare meening. Het staat aan Polak, om dat praatje hier voorgoed te doen eindigen.

Met vriendsch. groet

DE BELGISCHE BRIEFSCHRIJVER.

Het Tijdvak der Demokratie.

Naar aanleiding van uwe bespreking mijner brochure „het tijdvak der Demokratie" weze mij eene opheldering veroorloofd, waarvan ik meen, dat het mijne plicht is haar openlijk te geven.

Uwe kritiek van mijne waardeering van het fransch syndikalisme is mijns inziens *berechtigd* — ofschoon ik terloops bemerken wil, dat ik in mijne sympathiebetuigingen hoegenaamd niet zoo ver gegaan ben, als uit uwe citaten zou kunnen gesloten worden, waar de wezenlijk inkrimpende zinsneden „In den absoluten zin gaat het in menige van zijne gevolgtrekkingen te ver, maar als verschijnsel in Frankrijk, Italië en Zwitserland...." enz. weggelaten zijn. Maar ook mijne aldus getemperde sympathische opvatting *heb ik sindsdien laten varen.* Toen ik deze regelen voor ongeveer acht maanden schreef — zoo lang heeft het geduurd, eer de Volksdrukkerij van Gent mijne brochure uitgaf — deed ik dat onder de deprimeerende indruk van de slapte, die toen onder de marxistische vleugel der fransche partij heerschte, omdat toen de fransche vakbeweging mij wel degelijk de draagster van de eenige en in-den-grond-proletarische reaktie tegen de kleinburgerlijke tendenzen in de fransche partijbeweging scheen te zijn. Nu echter de fransche marxisten, tengevolge der diskussies over het resultaat van den partijdag te Nancy en van het internationaal kongres te Stuttgart, om Jules Guesde en zijn blad *le Socialisme* geschaard, weer krachtig en duidelijk teeken van leven geven en hun invloed op het fransch proletariaat blijkt spoedig te stijgen, heb ik deze mijne vroegere opvatting prijs gegeven.

Maar dat men ongelijk heeft gehad en nog heeft, die syndikalistische beweging als een rein anarchistische herrie af te doen, houd ik ook nu nog staan. De anarchistische trekken in haar en het grootendeels anarchistisch karakter harer leiding geef ik graag toe; maar zij heeft als massenbeweging zonder twijfel praktisch een echt ~~proletarisch~~ socialistische kern gehad en hare theoretische woordvoerders Sorel, Arturo Labriola Leone enz. zijn dikwerf in de gelegenheid gekomen, tegen de utopistisch-demokratische politiek der onder revisionistischen invloed staande socialistische partijen in Frankrijk en Italië met treffelijke wapenen uit het arsenaal van het marxisme ten strijde te trekken. Indien ik in mijne schildering deze laatste trekken overdreven heb, dan deed ik dat daarom, dewijl zij in onze dagpers over het hoofd werden gezien.

Ik schreef voor mijne vlaamsche partijgenooten, die in hun partijblad *Vooruit* als buitenlandsch nieuws benevens tal van moorden, drama's en lolletjes niets dan knipsels uit het „buitenland" van *het Volk* opgedischt krijgen. En daar heeft Vliegen zeer dikwijls (ik herinner mij dat het o.m. bij gelegenheid der mijnwerkersstaking in het Noorderdepartement geschiedde), hollandsche begrippen en opvattingen *schablonenhaft* op totaal verschillende fransche verhoudingen overdragend, *ad majorem reformismi gloriam* bewegingen, die door de fransche *Confédération* geleid werden, „ten onrechte en niet altijd te goeder trouw als *anarchistisch* verdoemd", die werkelijk niets anders waren dan „heilzame, verheugende reaktie van het den ekonomischen klassenstrijd strijdende proletariaat tegen de afwijkingen van de politieke beweging naar de kleinburgerlijke demokratie". Ik houd het niet voor overbodig, daar op te drukken, omdat misschien menig partijgenoot daardoor tot het inzicht zou kunnen komen, dat men bij de beoordeeling van verschijnselen in de buitenlandsche arbeidersbeweging de dikwijls diepgaande verscheidenheid der algemeene verhoudingen in partij- en vakbeweging van 't eene land tot het andere niet mag over 't hoofd zien en zich in acht moet nemen voor absolute, op zuiver-uiterlijke gelijkenissen gesteunde oordeelen.

Op de vraag: waarom is in de brochure België zoo angstvallig behandeld? wil ik ten slotte antwoorden: Ik ben niet gewoon, mij precies angstvalligheid in de kritiek van Belgische partijverhoudingen te hooren verwijten. Ditmaal stelde ik mij aan dit verwijt bloot, omdat ik geloofde, dat de Belgische partijgenooten, die mijne geconcentreerde, maar naar ik meen volledige, kritiek der Belgische „demokratische" beweging gelezen hebben, daar zonder mijne hulp de op-de hand-liggende partijtaktische konsekwenties zullen uit trekken. Buiten het enge raam mijner historische studie die kritiek zelve aanvatten, *kon* ik niet, omdat dit een strijd zou uitlokken, waarin ik hoogst waarschijnlijk onbewapend zou staan, omdat ik naar de tot nu toe opgedane ervaringen van onze vlaamsche partijpers niet verwacht, dat ze mij de gelegenheid verschaffe, mijn standpunt tegen het hare te verdedigen. Tot hiertoe heeft ze zelfs (ik meen het blad *Vooruit-De Werker*), terwijl ze reeds alle vorige germinal-brochures dadelijk bij hun verschijnen uitvoerig aankondigde en besprak, mijne brochure eenvoudig weg *doodgezwegen.*

Met dank voor de opname en internationale partijgroet,

Weenen 7 Januari 1908.

H. DE MAN.

Steunpenning.

Te B. f 0.55; P. W, f 0.05; H. B. f 2.—.